

LATVIJAS BANKA

Latvijas Bankas uzdevumi un to īstenošana

Latvijas Bankas pārvaldības principi ir neatkarība lēmumu pieņemšanā, atbildība un efektīvs līdzekļu izlietojums

- Latvijas Banka nosaka un īsteno **monetāro politiku** un veic virkni citu **uzdevumu, kas ir pamats tautsaimniecības un naudas sistēmas funkcionēšanai.**
- Latvijas Banka ir **neatkarīga valsts institūcija** lēmumu pieņemšanā un finanšu vadībā. Latvijas Banka savus uzdevumus sedz ar ieņēmumiem, ko gūst, pārvaldot ārvalstu valūtas un zelta rezerves un veicot monetārās operācijas.
- **Resursus – personālu un finanses** – centrālā banka plāno tādā apjomā, lai varētu sekmīgi īstenot uzdevumus. Uzdevumu izpilde un darba efektivitāte tiek pastāvīgi vērtēta. Komplekss novērtējums tiek veikts ik gadu.
- **Atbalsta funkciju** – apsardzes, tehniskās uzturēšanas u.c. – ziņā svarīgākie principi ir *drošība* un *darbības nepārtrauktība*, kā arī *ekonomiskais izdevīgums*. Izvērtējot pēc šiem principiem, atsevišķas palīgfunckcijas tiek iepirktas kā ārpalpojumi.
- **Latvijas Banka budžeta apstiprināšana** ik gadu notiek pēc “nulles budžeta principa” – tiek vērtēta katra pozīcija – projektu lietderība, sastāvdaļas, palīgdarbi un resursi. Paralēli izvērtējot uzdevumu izpildi un darba plānus.
- Latvijas Bankas finanšu **pārskatus pārbauda** neatkarīgs audits, ko veic Valsts Kontrole un starptautiska auditorfirma. Finanšu un darbības pārskati ir pieejami www.bank.lv.

Latvijas Banka veic virkni likumā “Par Latvijas Banku” noteiktu uzdevumu, kas ir nozīmīgi tautsaimniecības un finanšu sistēmas funkcionēšanai. Galvenie no tiem:

- Veic ekonomiskās situācijas attīstības **analīzi un izstrādā prognozes.**
- Nodrošina **valūtas stabilitāti.**
- Nodrošina **bezskaidras naudas norēķinus** Latvijā, starpbanku norēķinus Latvijā un ES.
- Nodrošina **skaidras naudas apriti**, drošu un kvalitatīvu naudu.
- Nodrošina tautsaimniecību ar monetāro, banku un valsts maksājumu bilances **statistiku.**
- Ir izveidojusi un nodrošina **kredītreģistra darbību.**

Monetārās politikas lēmumi tiek balstīti uz vispusīgu tautsaimniecības analīzi un prognozēm

- **Latvijas Banka aktīvi izmanto matemātiskās, statistiskās un ekonometriskās metodes:**
 - monetārajā analīzē, lai skaitliski noteiktu ārējo un iekšējo faktoru ietekmi uz inflāciju, IKP, monetāriem rādītājiem;
 - prognozēšanā, veicot īstermiņa un vidējā termiņa makroekonomisko rādītāju prognozes. Tās ir izmantotas monetārās politikas veidošanai, iedzīvotāju, kā arī starptautisko institūciju (EK, ECB, SVF) informēšanai.
- **Latvijas Banka analizē un prognozē banku sistēmas likviditāti. Tiek radīti un pilnveidoti ekonometriskie modeļi bankām nepieciešamo latu resursu novērtēšanai un prognozēm.**
- **Iegūtās prognozes tiek izmantotas nosakot:**
 - rezervju normu,
 - Latvijas Bankas aizdevumu maksimālo apjomu,
 - darījumu procentu likmes.

Monetārās politikas instrumenti harmonizēti ar Eiropas Centrālās Bankas lietotajiem instrumentiem

- **Ir veiktas pārmaiņas tirgus operācijās un Latvijas Bankas piedāvātajās pastāvīgajās iespējās:**
 - *repo* izsoļu vietā notiek refinansēšanas darījumu izsoles
 - *reverse repo* izsoļu vietā paredzētas termiņnoguldījumu izsoles
 - valūtas mijmaiņas darījumu (*swap*) izsoles un Latvijas Bankas valūtas intervences notiek tikai pret *euro*
 - kā bāzes likme visām tirgus operācijām noteikta refinansēšanas likme
 - lombarda kredītu vietā Latvijas Banka piešķir aizdevumus uz nakti
 - termiņnoguldījumu vietā Latvijas Banka pieņem noguldījumus uz nakti
- **Ir pilnveidota vērtspapīru nodrošinājuma pārvaldīšana:**
 - ieviesta ieķīlāšanas tehnika, t.i., komercbankas ieķīlā vērtspapīrus par labu Latvijas Bankai, saglabājot īpašumtiesības uz tiem;
 - ieviesta ķīlu kopuma metode, t.i. kā aizdevumu nodrošinājums kalpo visi vērtspapīri komercbankas vērtspapīru kontā Latvijas Bankā;
 - ieviesti novērtējuma diskonti atbilstoši vērtspapīru veidiem un aizdevuma termiņam; papildus ķīlas pieprasījums.

Latvijas Banka uztur maksājumu sistēmas un nodrošina to raitu darbību

- **Latvijas Banka uztur drošas un efektīvas starpbanku maksājumu sistēmas:**
 - SAMS – liela apjoma starpbanku latu maksājumu sistēma (kopš 2000, reālā laika norēķini) – vid. dienā 868 maksājumi par summu Ls 345 milj.;
 - EKS – klientu maksājumu apstrādes sistēma (kopš 1998, neto norēķins 2x dienā, kopš 2008 euro norēķini) – vid. dienā 118 tūkst. maksājumi par summu Ls 47 milj.;
 - TARGET2-Latvija – kopējās ES starpbanku euro maksājumu sistēmas komponente (kopš 2007, reālā laika norēķini ar ES valstu bankām un centrālajām bankām).
- **Latvijas Banka veic starpbanku maksājumu sistēmu un maksāšanas līdzekļu pārraudzību:**
 - vērtē sistēmu atbilstību starptautiskiem principiem (SAMS – 2003; EKS – 2004, 2008), regulāri analizē riskus sistēmās (pārskats reizi gadā),
 - pārrauga maksāšanas instrumentu attīstību (e-naudas institūcijas, rekomendācijas darījumiem ar elektroniskiem maksāšanas līdzekļiem, SEPA projekts) un sniedz konsultācijas par maksājumu jautājumiem.

Latvijas Banka nodrošina raitu skaidrās naudas apriti un kvalitatīvu, drošu naudu

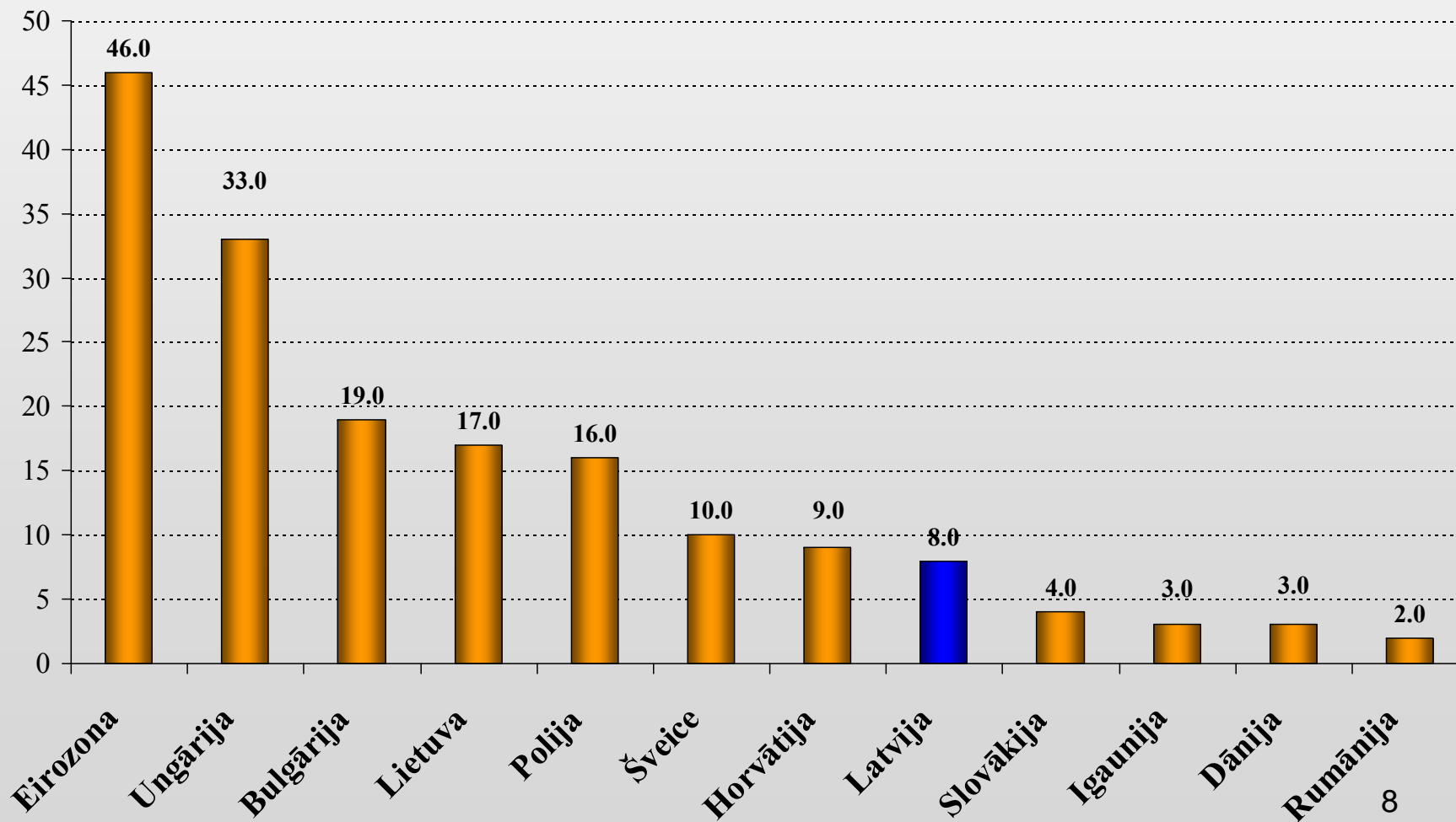
- Latvijas Banka caur banku sistēmu nodrošina nepārtrauktu **skaidrās naudas aprites ciklu**, lai apgādātu tautsaimniecību ar skaidru naudu vajadzīgajās nominālvērtībās. Rūpējoties par uzglabātās naudas un pārvadājumu drošību un samazinot banku sistēmas riskus, naudas apstrādi un apriti veic Rīgas un 3 reģionālās filiāles.
- **Naudas apstrāde** notiek ar augstākā līmeņa naudas pārbaudi pret viltojumiem, tās šķirošanu, saiņošanu, pārskaiti un nolietotās naudas iznīcināšanu. Apgrozībā nonāk kvalitatīva un tīra nauda.

2009. gadā Latvijas Bankā tika apstrādāti 510.62 miljoni naudas zīmju par kopējo summu 3.99 miljardi latu.

- Latvijas Banka laiž apgrozībā **jaunas banknošu un monētu sērijas**, izmantojot modernus pretviltošanas elementus. Viltoto banknošu īpatsvars Latvijā ir zems.

Lats ir drošs pret viltošanu

Viltoto banknošu skaits uz 1 milj. apgrozībā esošo banknošu skaitu 2007. gadā

Latvijas Banka nodrošina monetāro, banku sistēmas un valsts maksājumu bilances statistiku, bez kā nav iespējama lēmumu pieņemšana ekonomikā

- Latvijas Banka apkopo **monetāro finanšu iestāžu** (piemēram, banku, krājaizdevu sabiedrību) bilances un procentu likmju statistiku.
- Latvijas Banka apkopo **citu finanšu starpnieku** (piemēram, ieguldījumu fondu, līzinga sabiedrību) statistiku.
- Latvijas Banka apkopo maksājumu bilances statistiku, kas atspoguļo Latvijas darījumus ar pārējām pasaules valstīm. Tā ietver:
 - tekošo kontu,
 - ārvalstu tiešās investīcijas,
 - Latvijas ārējo parādu.

Kredītu reģistrs – papildu ieguldījums finanšu stabilitātē

- Latvijas Banka ir izveidojusi un nodrošina **Kredītu reģistra** darbību (kopš 2008. gada).
- Kredītu reģistrā tiek vāktas, centralizēti uzkrātas un glabātas ziņas par aizņēmēju, aizņēmēja galvinieku, viņu saistībām un to izpildes gaitu.
- Kredītu reģistra dod iespēju dalībniekiem (bankām, banku meitas sabiedrībām, krājaizdevu sabiedrībām, apdrošinātājiem un biedrībai "Latvijas Transportlīdzekļu apdrošinātāju birojs") *novērtēt aizņēmēju kredībspēju un efektīvāk vadīt kredītriskus.*
- Ziņas saņem FKTK uzraudzības veikšanai, kā arī Latvijas Banka un FKTK – makroekonomikas analīzes vajadzībām.¹⁰

Latvijas Banka pārstāv Latviju svarīgākajās starptautiskajās finanšu institūcijās

- **Eiropas Centrālā banka**

Saskaņā ar ES līgumu Latvijas Banka ir Eiropas centrālo banku sistēmas (ECBS) locekle; dalība ar centrālo banku darbību saistīto jautājumu risināšanā, t.sk. ECBS viedokļu par ES un nacionālo likumdošanu izstrādē.

- **Starptautiskais Valūtas fonds**

SVF veic valstu ekonomiku un ekonomikas politiku uzraudzību (dalība uzraudzības vadlīniju izstrādē; IV panta konsultācijas; standartu ieviešana finanšu un statistikas jomā).

- **Starptautisko Norēķinu banka**

SNB pilda centrālo banku bankas lomu. Latvijas Banka piedalās centrālo banku kompetencē esošo jautājumu apspriešanā, t.sk. arī finanšu sektoru saistīto standartu izstrādē.

